

הגבר הוא גבר אם אשתו מרשה לו? עיון משפטי במחזה שני קונילמל

יניב שמעון גולדברג*

תקציר

המאמר בוחן את מחזהו של אברהם גולדפאדן שני קוני למל מנקודת מבט משפטית, פסיכואנליטית ופמיניסטית. במרכז עומדת השאלה האם רשאי אב לכפות על בתו נישואין בניגוד לרצונה. באמצעות ניתוח מקורות המשפט העברי מוכיח המאמר כי ההלכה מחייבת את הסכמת האישה לנישואין, ולכן התנהגותו של ר' פנחס'ל אינה משקפת את הדין ההלכתי אלא מציאות חברתית פטריארכלית. בהמשך מוסבר עיצוב הדמויות באמצעות תאוריות פסיכואנליטיות ופמיניסטיות של ננסי חודורוב, ג'סיקה בנג'מין וקרול גיליגן: ר' פנחס'ל מייצג סמכות גברית המבקשת לשמר שליטה וזהות, בעוד רבקה מבטאת מוסר של דאגה, אמפתיה והכרה ברצונה של הבת. המאמר מסכם כי גולדפאדן משתמש בקומדיה כדי לבקר את מוסד השידוכים הכפויים ואת המבנה החברתי המסורתי, ומעמיד במרכז את ערכי האהבה, הבחירה האישית והשוויון המגדרי, תוך הדגשת הפער בין עקרונות ההלכה לבין המציאות החברתית בתקופתו.

מילות מפתח: אברהם גולדפאדן, שני קוני למל, תיאטרון יידיש, משפט עברי, נישואי שידוך, תנועת ההשכלה, פטריארכיה, פמיניזם, ננסי חודורוב, קרול גיליגן, דיני נישואין, מגדר, זהות גברית, קומדיה, הלכה וחברה

* ד"ר יניב גולדברג, מרצה בכיר, בית הספר למשפטים, המרכז האקדמי פרס והמרכז ליידיש ע"ש רנה קוסטה, אוניברסיטת בר-אילן